

2. Чарлафті І. Наука та стійкість //[Електроуній ресурс]. - Режим доступа: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1319194/>

3. Кристен О., О'Халлорантольц З. Индекатори сталого розвитку в області селського господарства//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: [sustainable – agriculture.org/wp – content/uploads/.../ilu – eisa.pdf](https://sustainable-agriculture.org/wp-content/uploads/.../ilu-eisa.pdf)

УДК 336.143

ВПРОВАДЖЕННЯ ПАРТИЦИПАТОРНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

**Станіславчук Н.О. аспірант, викладач кафедри фінансів, обліку та
економічної безпеки**

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

В умовах реформування територіальних громад та розвитку процесів демократизації актуальним є питання ефективного використання коштів бюджетів із урахуванням думки громадськості, тому виникає потреба в застосуванні інноваційних інструментів управління. Громадянська партиципація має високий потенціал підвищення ефективності бюджетної політики.

Питання партиципаторних бюджетів та їх використання в системі державного управління розглядали такі науковці як Д. Аллегретти, А. Рёке, И. Сентоме, К. Херцберг, М. В. Цуркан, Ж. А. Белец ,Г. В. Возняк ,О. Кириленко, І. Чайковська, В. П. Писаренко, М. І. Дяченко, А. В. Мовчанюк, О. Г. Чирва. Разом із тим методологічні засади практичного впровадження партиципаторного підходу до місцевого розвитку через залучення громадян територіальних спільнот та імплантації даного підходу в системудержавної політики управління залишаються недостатньо розробленими.

Розвиток територіальних громад вимагає постійного переоцінювання функцій і стану кожної регіональної соціально-економічної системи як складової системи існування економічного простору, в умовах якого мають прийматися рішення щодо забезпечення умов їх стійкого розвитку[с.75, 5]

Громадянська партиципація – можливість громадяни впливати на рішення органів публічної влади територіальних громад та опосередковано здійснювати контроль за їх виконанням.

Бюджет участі – демократичний процес, який надає можливість кожному жителю брати участь в розподілі коштів місцевого бюджету через створення проектів для покращення міста та/або голосування за них[2].

Партиципаторний бюджет являє собою механізм, який передбачає найвищий рівень участі громадян – це інструмент, який дозволяє громадянам фактично брати участь в прийнятті рішень стосовно призначення частини коштів з місцевого бюджету [4].

Бюджет участі – це інноваційний механізм, який спрямований на залучення громадян до процесу прийняття бюджетних рішень територіальної громади, сприяє справедливому розподілу фінансових ресурсів, створюючи можливість для громадян висловити свою думку щодо розставлення пріоритетів. Вільний доступ громадськості до інформації щодо доходів та витрат бюджету територіальної громади ефективно підвищує управління видатками, сприяє соціально-економічному розвитку громади та передбачає активну соціальну відповідальність у сфері бюджетно-податкової політики.

Основна ідея партиципаторного бюджетування полягає в залученні громадян безпосередньо до процесу ухвалення рішень з розподілу бюджетних коштів на реалізацію їхніх власних проектів. Фактично це використання норм прямої демократії, що має на меті поліпшити рівень комунікації між людьми та між громадою і владою[с.1, 1].

Принципи розвитку партиципаторного бюджетування не тотожні ключовим принципам громадської участі, відкритості процедур, прозорості та повноти бюджетної інформації, співпраці учасників, хоча, безумовно, між ними є істотний зв'язок. Впровадження та розвиток партиципаторного бюджетування у територіальних громадах можливе за умов застосування основних принципів :рівних прав на участь; послідовності дій; різноманітності практик;

ініціативності; гнучкого мотивування до участі; співучасті, відповідності системі державного регулювання; самоорганізації, інформаційної відкритості.

Під дослідження даної тематики проаналізовано досвід реалізації польської моделі Participatory Budgeting/ Budżet Obywatelski та можна зробити наступні висновки: обов'язковими елементами бюджету участі є просвіта громадян за бюджетною тематикою і прямі дискусії між жителями; неприпустимо використання інструментів, що допускають нехтування думкою учасників; обговорення використання конкретних, визначених сум бюджетних коштів; рішення, прийняті в рамках бюджету участі, повинні бути обов'язковими для виконання.

Останні події в Уманському районі свідчать про те, що люди в місцевих громадах готові об'єднуватися й брати на себе ініціативи розвитку. Так, першим кроком до реалізації впровадження державної політики, щодо децентралізації влади на території Уманщини стало проведення 29.10.2017 року місцевих виборів з метою об'єднання восьми сільських громад в Паланську сільську раду. Це є відображення нового стилю поведінки громадян відмінного від минулого. Такі нові реалії виникли в результаті чисельних національних та міжнародних зусиль з розвитку громад [с.4, 3].

Отже, застосування партиципаторного бюджетування в територіальних громадах як гнучкого, нейтрального інструменту, що ґрунтується на ініціативах та потребах громадськості, дозволить раціонально розпоряджатися бюджетними видатками, результативно підвищить ефективність реалізації бюджетної політики на місцевому рівні, а також сприятиме економічному зростанню та соціальному розвитку держави.

Інформаційні джерела

1. Белец Ж. А. Партиципаторне бюджетування як інноваційний демократичний інструмент участі громадян в управлінні справами територіальних громад. [Електронний ресурс] / Ж. А. Белец // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. - № 1. – 2016. С. 1 – 15. – Режим доступу: http://el-zbirn-du.at.ua/2016_1/19.pdf

2. Бюджет участі. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Громадський проект м. Київ. – Режим доступу: <https://gb.kyivcity.gov.ua/about>

3. Дяченко М. І. Розвиток сільських територій уманського району в умовах децентралізації [Електронний ресурс] / М. І. Дяченко, А. В. Мовчанюк // Державне управління: удосконалення та розвиток -№ 1. – 2018. С.1- 5. – Режим доступу: <http://www.lib.udau.edu.ua/bitstream/123456789/6672/1/32.pdf>

4. Польське видання *Biudzhetuchasti* /
OfitsiinyisaitHromadskyiproektm.Kyiv. – Available at.:
<https://gb.kyivcity.gov.ua/about>

5. Чирва О. Г. Конкуреноспроможність регіональних соціально-економічних систем держави як економічне явище [Електронний ресурс] / О. Г. Чирва // - Агросвіт № 4. - 2014. С. 75-80. -Режим доступу: file:///C:/Users/Admin/Downloads/agrosvit_2014_4_15.pdf

УДК 332.14

ПРОМОЦІЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ В РАМКАХ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Стручок Н.М., канд.екон.наук, в.о. доцент

кафедри міжнародної економіки та інвестиційної діяльності

Львівський інститут економіки і туризму

Постановка проблеми. Конкуреноспроможність територіальної громади характеризує її можливість успішно конкурувати, і, на нашу думку, виражається у спроможності виявляти, створювати та підтримувати кращі, порівняно з іншими, умови, ресурси, можливості та механізми для інвестицій, ведення бізнесу, навчання, туризму, проживання. Конкуреноспроможність територіальної громади забезпечується соціальною, діловою, інвестиційною, інноваційною, рекреаційною, туристичною, освітньою, фінансовою привабливістю, які сприятимуть встановленню довготривалих партнерських відносин з усіма цільовими аудиторіями. Привабливість територіальної громади в рамках транскордонного співробітництва формується на основі